

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums

Nr. 8/2021

Rīgā, 2021.gada 27.maijā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Biedrība) Ētikas padome šādā sastāvā: Ētikas padomes priekšsēdētājs Andris Ķēniņš, Ētikas padomes priekšsēdētāja vietniece Skaidrīte Lasmane, Ētikas padomes locekļi Guntars Līcis, Aivars Pastalnieks, Baiba Liepiņa, Daiga Sproģe, Aleksandrs Mirlins, Andris Saulītis, Anda Rožukalne

konstatē:

[1] Biedrības valde saņēma Starptautisko inovatīvo farmaceitisko firmu asociācijas (turpmāk - SIFFA) un Latvijas Patentbrīvo Medikamentu asociācijas (turpmāk - Iesniedzēji) 2021.gada 12.marta sūdzību par izdevniecības "Rīgas Viļņi" portālā jauns.lv 2021.gada 22.februārī publicētu rakstu "Statīnu terapija nespēj sasniegt tās galveno mērķi" (turpmāk - Sūdzība).

[2] Sūdzībā norādīts, ka Iesniedzēji saņēmuši sūdzību par izdevniecības "Rīgas Viļņi" portālā jauns.lv 2021.gada 22.februārī publicētu rakstu "Statīnu terapija nespēj sasniegt tās galveno mērķi" (turpmāk - Raksts). Sūdzībā norādīts, ka rakstā aplūkots Latvijā reģistrētu recepšu zāļu zīmols Repatha un tā starptautiskais nepatentētais nosaukums Evolocumabum (reģistrācijas apliecības īpašnieks Amgen Europe B.V.). Iesniedzēji lūdz Ētikas padomi vērtēt Raksta atbilstību Biedrības Ētikas kodeksam, ievērojot, ka rakstā iespējams konstatējams godprātības un daudzveidības principu pārkāpums. Iesniedzēji Sūdzībā norāda, ka rakstā pausts vienpusējs viedoklis (izmantots viens pētījums), kas var tīši vai aizklāti ietekmēt auditoriju, kā arī nav ievērota viedokļu daudzveidība, jo rakstā pausts viedoklis tikai no viena avota, kas, turklāt, ticis kritizēts zinātniskajā kopienā.

[3] Biedrības valde Sūdzību nodeva izskatīšanai Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[4] Biedrības valde 2021.gada 19.maijā lūgusi izdevniecību sniegt viedokli par Sūdzībā aplūkoto situāciju atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2.punktam. Izdevniecības skaidrojums tika saņemts, kurā tika norādīts, ka rakstā ir izmantoti vairāki avoti, kuros tika aprakstīts konkrētais pētījums, uz kā ir balstīts raksts, par ko iesniegta sūdzība. Tika norādīts uz medija nepieciešamību informēt sabiedrību par tai aktuāliem ar veselību saistītiem jautājumiem. Tā pat skaidrojumā minēts, ka nav apstrīdēts paustās informācijas patiesums, un Iesniedzējs pirmkārt nav vērsies pie izdevniecības.

Ievērojot konstatēto, Biedrības Ētikas padome:

secina:

[5] Ētikas padome vērs uzmanību, ka nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un pārbaudīt Sūdzībā aplūkotās

situācijas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Biedrības Ētikas padome Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[6] Ētikas padome vērs uzmanību, ka mediju materiāli, kas saistīti ar ārstniecību, jāvērtē kā īpaši sensitīvi, pieļaujot šādas informācijas iespējamo ietekmi uz sabiedrības veselību. Jāņem vērā, ka kādas īpašas terapijas piemērotību pamatā vērtē konkrētu personu ārstējošs ārsts.

[7] Ētikas padome uzskata, ka atspoguļojot ar ārstniecību un citām sensitīvām tēmām saistītus jautājumus mediju materiālos, ir jāizvēlas vai nu analītiska jautājuma izpēte, nodrošinot viedokļu daudzveidību, izmantojot dažādus ar jautājumu saistītus viedokļus no dažādiem avotiem, vai arī, viedokļa raksta gadījumā, jānodrošina pilnvērtīga informācija par viedokļa autoru. Ņemot vērā, ka Sūdzībā apkūkotajam rakstam nav norādīts tā autors, kā arī rakstā izdarītie secinājumi nekritiski balstīti vienā avotā, Ētikas padome secina, ka rakstā konstatējamās Biedrības Ētikas kodeksa 4.2. un 4.4.punktu pārkāpumu pazīmes.

[8] Ētikas padome vērs uzmanību, ka medija uzdevums ir sekmēt sabiedrības tiesības saņemt daudzveidīgu informāciju un viedokļus no dažādiem avotiem, bet tajos gadījumos, kad publicēts žurnālista viedoklis, tas skaidri jānošķir no faktiem. Ētikas padomes ieskatā Sūdzībā aplūkotajā rakstā bija vai nu jānosauc viedokļa autors, vai arī jānodrošina viedokļu daudzveidība rakstā, uzsverot dažādus pastāvošos viedokļus par attiecīgo ārstniecības metodi.

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome

atzīst:

- 1)** Iesniedzēju Sūdzībā norādītajā rakstā konstatējamās Biedrības Ētikas kodeksa 4.2 un 4.4.punkta pārkāpumu pazīmes;
- 2)** Ētikas padomes atzinums nosūtāms Iesniedzējam un informācija izplatāma atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punktam;
- 3)** Atzinums publicējams Biedrības interneta vietnē.